

Emily Lyle, *Fairies and Folk. Approaches to the Scottish Ballad Tradition*. B.A.S.E Vol. 1, Trier: Wissenschaftlicher Verlag Trier 2008, 324 str.

V letu 2008 je ugledala luč sveta nova serija B.A.S.E (Ballades and Songs – Engagements), ki je namenjena raziskavam ljudskih balad in izhaja v Trieru. Kot prva knjiga te zbirke je izšla knjiga dr. Emily Lyle, sodelavke na inštitutu Celtic and Scottish Studies oz. v nekdanji School of Scottish Studies Univerze v Edinburghu. To seveda ni naključje – Emily Lyle je v mednarodni javnosti uveljavljena raziskovalka ljudskih balad in urednica mnogih zbirk škotskih ljudskih pesmi, med drugim Andrew Crawford's Collection of Ballads and Songs, Ballad Studies, The Greig-Duncan Folk Song Collection, Scottish Ballads, The Song Repertoire of Amelia and Jane Harris in drugih.

Knjiga z naslovom *Fairies and Folk. Approaches to the Scottish Ballad Tradition* je, kot nakazuje že naslov, razdeljena na dva dela. Prvi del se ukvarja s t. i. 'fairy' baladami – tu seveda ne gre za »pravljичne« balade, ampak za balade, v katerih nastopajo vilinska bitja iz škotskih ljudskih verovanj. Gre za balade Thomas the Rhymer, King Orpheus, Sir Colin in Tam Lin, katerih osebe so na tak ali drugačen način povezane z vilinskimi bitji. Thomas the Rhymer na primer, sicer zgodovinska oseba iz trinajstega stoletja, pesnik in prerok, naj bi po verovanju v ljudskih pesmih preživel sedem let svojega življenja med bajeslovnimi bitji – odpeljala naj bi ga kraljica 'Elfland-a' oz. vilinske dežele. Tam naj bi tudi dobil svoj dar prerokovanja in modrost, po kateri je slovel. Tam Lina so bajeslovna bitja ugrabila in ga postavila za kralja itd. Emily Lyle nam balade predstavi z različnih aspektov – od različnih zapisov oziroma variant teh balad skozi zgodovino, možnih izvorov posameznih motivov, analizira strukturo pesmi in posamezne motive, ki jih vstavi v kontekst tradicijskih verovanj, priloženi so notni zapisi, omenjeni so tudi njihovi pevci in zapisovalci.

V drugem delu z naslovom »Folk« se posebej posveti prav temu zadnjemu, predstavi namreč raziskovalce in pevce, ki imajo zasluge za to, da se je bogata škotska baladna tradicija ohranila do danes. Med drugim so to osebe, ki so seveda znane tudi v mednarodni javnosti: William Motherwell, Peter Buchan, Francis James Child in drugi – v veliki meri jih spoznamo tudi skozi njihovo osebno korespondenco, ki tako dodatno osvetli njihovo znanstveno delo.

Toda ta knjiga ni zgolj suhoparna predstavitev dejstev! Nasprotno, močno presega okvire nizanja dejstev. Čeprav je del znanstvenega interesa Emily Lyle res usmerjen v raziskave škotske baladne tradicije, pa je Lylova prav tako izjemna poznavalka indoevropskega mitološkega izročila, kar je potrdila v mnogih člankih, objavljenih v mednarodnih revijah, in končno v svoji knjigi *Archaic Cosmos: Polarity, Space and Time* (Edinburgh: Polygon 1990). Tako nekatere motive, ki se pojavljajo v baladah, interpretira prav s pomočjo svojega širokega poznavanja mitoloških vsebin. Odličen primer je na primer poglavje »'King Orpheus' and the Harmony of the Seasons«, kjer razpravlja o motivu harmonije planetarnih sfer, ki ga primerja z indoevropskim konceptom treh letnih časov, ki ustreza trem tipom glasbe, ki se omenjajo v teh baladah. Tudi na več drugih mestih se spusti v razpravljanje o mitoloških temah, kot so podmenki (changelings), spreminjanje podobe (shape-shifting) itd.

Najnovejša knjiga Emily Lyle torej nikakor ne bo zanimala zgolj folkloristov, ki se ukvarjajo s pesemskim izročilom – prav toliko ali morda še bolj bi morala zanimati vse, ki

se ukvarjajo z verovanji, nižjo mitologijo, indoevropsko mitologijo oziroma mitološkimi vsebinami nasploh.

Mirjam Mencej